

SPRÅKNET

Medlemsblad
Våren 2011

Österbottens Svenska Språkläraryrökning r.f.

Våren är här och också den nya styrelsens första Språknet. Jag blev vald till ordförande på höstmötet 2010 och skriver min första ordförande-spalt. Styrelsen presenterar sig här i tidningen och hoppas att du tar kontakt i frågor som föreningen kan hjälpa till med. Vi finns även på Facebook, så sök upp oss där!

Tidningens artiklar behandlar olika teman och vi hoppas att du får en trevlig och givande läsestund. Malin Neuman och Jenny Lönnblad berättar om språktemadagen vid Högstadiet i Petalax, där de presenterade olika språk som kan läsas i högstadiet, såsom engelska, tyska samt franska. En hel dag med bara språk, intressant koncept eller hur?

Diane-Christine Blusi skriver om Cheltenham Literature festival och om intressanta engelska författare. Om du vill besöka festivalen, så äger den rum 7-16 oktober 2011.

Lotta Forsman och Ida Hummelstedt berättar under rubriken *Mång-kulturalitet och identitetskonstruktion som en del av skolan* om två- och flerkulturella elevers etnicitet. Artikeln är ett utdrag ur FLIS-projektet, som kommer att bli en bok för utgivning på Liber hösten 2011.

Vi har redan nästa nummer av tidningen Språknet i åtanke och din medverkan kommer att vara viktig. Kontakta oss och berätta om du är på väg på någon intressant kurs eller skolning. Även intressanta undervisningslösningar finns det alltid plats för i Språknet eller på vår hemsida.

Vi har glädjen att inbjuda er till en Prezi-presentation vid Korsholms vuxeninstitut. För att kunna ordna bra verksamhet för Össf r.f:s med-lemmar behöver vi din medlemsavgift via Sukol eller en frivillig medlems-avgift. Se bifogad inbjudan till presentationen och vårmötet.

Föreningens sekreterare Malin Neuman önskar att de som inte skrivit på någon kontaktuppgiftslista i sin skola skulle sända sin aktuella e-postadress till henne: malin.neuman(at)netikka.fi.

Jaana Grönlund
ordförande

STYRELSEN FÖR ÖSSF r.f.

Jaana Grönlund

Jag heter Jaana Grönlund och blev vald till ordförande på höstmötet 2010. Jag är lärare i finska och svenska vid YA! med distansundervisning och närundervisning. På fritiden tycker jag om att plantera och odla i min trädgård, taiji, hantverk, att simma och att umgås med familjen.

jaana.gronlund(at)pp.malax.fi

Jenny Lönnblad

Mitt namn är Jenny och jag kom in i styrelsen som viceordförande. Jag har flyttat tillbaka till Vasa efter ett antal år vid Svenska Samskolan i Björneborg och undervisar för tillfället engelska, franska och litet tyska i Petalax. Jag fyller min fritid med (jobb), yoga, målning och kinesiska.

jenny.lonnblad(at)malax.fi

Malin Neuman

Jag heter Malin Neuman och är föreningens sekreterare. Jag undervisar i engelska, tyska samt B-finska för invandrare vid Högstadiet i Petalax. I min undervisning använder jag mycket Smartboard och undervisningsplattformen Fronter. Jag bor i Smedsby med min familj. Trädgårdsskötsel är mitt stora intresse. Joggingturer försöker jag också hinna med.

malin.neuman(at)netikka.fi

Monika Eklund-Laurila

Jag är Monika Eklund-Laurila och jag kommer från Pedersöre. Jag bor 4 km från Jakobstad med min familj; min man Matti, Jakob (4 år) och Elsa (1,5 år). För tillfället är jag vårdledig men kommer att börja jobba i höst, vilket jag ser fram emot. Jag jobbar som tysk- och engelsklärare i Pedersöre gymnasium sen 10 år tillbaka, varav de senaste 5 åren enbart i gymnasiet. För ett antal år sedan satt jag en period i språkläraryöreningens styrelse och nu är jag tillbaka som kassör.

monika_eklund(at)hotmail.com

Mia Juthman

Jag heter Mia Juthman och är värdinna i styrelsen. Jag jobbar på AAC Global Oy, Nordens största språkföretag. Mina uppgifter på AAC är mycket varierande. I första hand är jag lärare i svenska, finska och engelska för vuxna i arbetslivet. Jag är huvudlärare i Vasa samt lärarrepresentant i företagets samarbetskommitté. Jag är även redaktör för alla svenska-, ryska-, tyska-, franska- samt finskamaterial som vi producerar. Jag är gift och har tre barn. Vi har bott i Vasa i snart tre år och trivs ypperligt.

[mia.juthman\(at\)trainer.aacglobal.com](mailto:mia.juthman(at)trainer.aacglobal.com)

Sanna Söderström

Mitt namn är Sanna Söderström och jag fungerar som Språknet-ansvarig i styrelsen. Jag jobbar som lärare i svenska vid Vasa Arbis och i tyska vid Korsholms vuxeninstitut. Språk och kultur har alltid varit ett stort intresse och som lärare i svenska vid Arbis har jag förmånen att komma i kontakt med många olika kulturer och jag får lära mig något nytt varje dag. På hemmafronten blir det heller aldrig långtråkigt med bara pojkar i huset. Den äldsta är 5 år gammal och den yngsta 3 år plus att vi också har en liten dvärgschnauzer. Det är full fart från morgon till kväll och om det blir någon fritid över hittar ni mig antagligen i soffan läsandens en bok.

[sanna.soderstrom\(at\)netikka.fi](mailto:sanna.soderstrom(at)netikka.fi)

Språktemadag i Petalax

Det har blivit en tradition att varje år när julen närmar sig ordna en språktemadag för sjuorna i Högstadiet i Petalax. Syftet med dagen är att låta eleverna stifta bekantskap med språk och kulturer, väcka intresse för framtida tillval, främja mångfalden i vårt moderna samhälle och skapa förståelse för olikheter i traditioner och kulturer. I vår skola har vi också många invandrare och i år har vi för första året en invandrarklass.

Invandrareleverna har mycket att lära oss och därför vill vi gärna använda deras erfarenheter och kunskaper.

På språktemadagen finns naturligtvis de språk som undervisas i skolan representerade på något sätt. Vi försöker få gäster utifrån som har det främmande språket som modersmål och som kan komma och berätta om sitt land eller upplevelser, relation till Finland eller liknande.

Vi strävar efter att blanda teori med praktik och låta eleverna pyssla, tillreda något ätbart som har anknytning till temadagen. Allting knyts ihop med en mångsidig frågesport som vi brukar få fina priser till av diverse sponsorer.

Detta läsår ordnades temadagen den tredje december. Dagen inleddes i festsalen där hela skolan fick ta del av Simon Grahams erfarenheter som guide i Serengeti i Tanzania. Graham, ursprungligen från Sydafrika, deltog i språktemadagen för andra året i följd. Hans engagerande berättelser om Afrikas djur och natur har uppskattats av eleverna, som nästan glömmer bort att han bara pratar engelska. Resten av dagen fick sjuans klasser cirkulera enligt ett upplagt schema.

Tyska representerades i år av Sabrina Hesse, utbyteselev vid ÅA, som berättade om julen i Tyskland och lärde ut några enkla fraser på tyska. Språklärare Jenny spelade fransyska hela dagen och tog eleverna med på en virtuell resa i Frankrike. Tillsammans med finsklärare Helen Brännback-Staaf fick eleverna också pröva på ryska, som för tillfället inte undervisas i Petalax. De fick en inblick i det kyrilliska alfabetet och kulturen i vårt östra grannland. I huslig ekonomi salen var det full rulle hela dagen. Malin tillredde tillsammans med eleverna godsaker från hela världen. Fransk café au lait tilltalade kanske inte alla, men amerikanska marshmallows och tyska brända mandlar var en succé. I frågesporten fick eleverna testa sin allmänbildning och svara på frågor som till exempel "Vad är Boxing Day?", "Hur säger man God Jul på spanska?", och "Hur säger man lutfisk på finska?". Även om invandrareleverna inte deltog i år, har också de tidigare år berättat om sina länder och låtit sina klasskamrater pröva på sina språk.

Temadagen är ett trevligt avbrott i skolvardagen både för lärare och elever. Vi är glada att vi kan bjuda in utlänningar till vår skola och att våra elever får chansen att resa litet i fantasin. Stort tack till Kulturfonden som hjälpt oss att förverkliga våra språktemadagar.

Jenny Lönnblad och Malin Neuman
språklärare vid Högstadiet i Petalax

CHELTENHAM LITERATURE FESTIVAL

En litteraturfestival i the Cotswolds - 'an area of outstanding natural beauty'. Du plockar åt dig The Times (gratis utdelning) och sätter dig en stund i solen. Så tar du fram biljetten till dagens första litterära begivenhet. Det är Hilary Mantel, Booker pristagare, som på ett fängslande sätt berättar om sitt skrivande. Helt betagen köper du med dig en signerad bok av henne. Och detta är bara ett i raden av intressanta författarmöten...

Senaste läsår i oktober deltog jag i en två veckor lång fortbildningskurs i Cheltenham, sponsorerad av CIMO. Jag valde en kurs med fokus på litteratur och såg fördelen med att samtidigt kunna besöka litteraturfestivalen. Detta var en riktig lyckträff! Kursen var berikande på många vis, tack vare två duktiga kursdragare och intressanta studiebesök. En session med Joy Sullivan ledde oss in i en dramatisering av Twelfth Night som blev helt oförglömlig – ja, nästan lika bra som versionen vi såg framföras av the Royal Shakespeare Company i Stratford! Dr Diana Hicks fick oss faktiskt att hicka till flera gånger med sin provocativa stil och tankeväckande metoder. Hennes nyckelord var 'context, cognition, purpose' och hon betonade vikten av att de studerande lär sig strategier för hur inläringen fungerar. Enligt henne måste de själva få **göra** saker (istället för att fylla i meningslösa övningar någon annan har gjort...). Vi besökte två skolor och speciellt besöket på St Edwards privatskola utanför Oxford var intressant. Dessutom ingick Stratford-upon-Avon i programmet och vandring i underbart charmiga byar som Burford och Bourton-on-the-water. Cream tea, mmm.

Litteraturfestivalen ingick som en del i kursprogrammet, men därutöver valde jag att sätta in några extra sessioner och här några axplock:

- **Meg Rosoff** skriver för unga läsare och har en helt egen stil
- **Owen Sheers** från Wales är en framgångsrik ung poet
- **Jackie Kay** från Skottland skriver noveller och dikter
- **Sathnam Sanghera** har skrivit den självbiografiska boken *The boy with the topknot*, om sin uppväxt i en Punjabi familj i södra England. Idag skriver han på kultursidan för The Times.

- **John Irving** var så tråkig att lyssna till att jag avstod från att köpa hans senaste bok....

I utbudet fanns även intressanta diskussioner och debatter med journalister, skådespelare och regissörer. Atmosfären var kultiverad och avslappnad. Jag hade förbokat mina biljetter men köpte även några biljetter på plats. Bussresan med National Express från Heathrow tar endast 2½ timme. Cheltenham är en gammal badort med anrika Cheltenham College och vackra 'regency buildings' i centrum.

Cheltenham literature festival äger rum 7-16 oktober 2011. Är du intresserad av en fortbildningskurs för engelsklärare i höst så är det dags att söka stipendium från CIMO före 29 april! Du hittar den kurs jag valde (bland andra kurser) på www.International-Study-Programmes.org.uk Lycka till!

Diane-Christine Blusi
språklärare vid Vasa Övningsskola

Mångkulturalitet och identitetskonstruktion som en del av skolan

Lotta Forsman & Ida Hummelstedt, www.vasa.abo.fi/pf/FLIS/

Maja: å si på våran hud ((tar av sig vanten och sätter fram handen bredvid Hannas))
Sara: ja vet si min hud ja har nästan lika (.) men ja har mörkare ((sätter fram handen bredvid Majas och Hannas))

Situationen ovan utspelar sig i förskolan där tre flickor, Sara, Maja och Hanna, alla med annan bakgrund än majoritetseleverna, diskuterar ursprung och jämför hudfärg med varandra. Utdraget ingår i ett längre samtal som spelats in inom forskningsprojektet FLIS (*Flerspråkiga barns lärande och identitet i och utanför skola*). Det är ett exempel på hur vi hela tiden definierar oss själva och andra tillsammans med de som är omkring oss. Dessutom kan en och samma person alltid beskrivas genom många olika sociala kategorier: "flicka, ljushårig, elev, tredjeklassist, stadsbo, tvåspråkig, finländare, ..." för att ta några exempel. Vilka av dessa egenskaper som spelar någon roll – görs relevant - varierar enligt situation och sammanhang. Och detta identitetskapande går att få syn på i människors samtal, precis som det inledande exemplet illustrerar.

Etnicitet, men också kön, som båda är relaterade till härkomst och bakgrund, anses ofta vara mer primära egenskaper än andra eftersom de är en del av en människa i de flesta situationer och dessutom ofta syns tydligt utanpå. Trots att exemplet ovan lyfts fram här är det inte vår mening att exotisera annan språklig och kulturell identitetskonstruktion än majoritetselevernas. I stället vill vi använda exemplet för att i vår diskussion lyfta fram och tydliggöra vikten av att stöda barn och ungas identitetskonstruktion i skolan genom att hitta reella utrymmen också för mångkultur. För vi vet ju alla att mångkultur innebär just den mångfald som finns i skolorna, inte bara de elever vars bakgrund på något sätt avviker från majoritetskulturens. Och barn och unga talar om etnicitet och andra aspekter relaterade till mångkultur oberoende av om lärare deltar i samtalen eller inte, och därför finns det orsak att se detta som en uppgift för skolan att ta på allvar.

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att forskare redan länge har problematiserat den statiska och förenklade uppfattningen av kultur och etnicitet som något som automatiskt skulle upprätthållas på grund av geografiska och sociala orsaker. Etnicitet *kan* användas som en gemensam nämnare då människor identifierar sig med varandra inom en viss grupp, men används inte automatiskt för det. I stället skapas *etnisk identifikation* – och *skillnad* – just genom sociala processer där människor vill exkludera eller inkludera andra för att organisera sin omvärld. Vem som hör till en grupp, vad en gruppmedlem bör ha för egenskaper, är alltså något som omdefinieras enligt den aktuella situationen. Då människor klassificeras enligt drag som man anser tillhöra eller representera en viss kultur handlar det ofta om något som görs utifrån, utan att vi beaktar hur personerna själva vill identifiera sig eller vart de anser sig höra. Samtidigt som identitetskonstruktion och konstruktionen av en etnisk identitet sker i samspel med andra är den alltså ändå subjektiv. Människor avgör själva vilka etniska egenskaper eller skillnader som de lyfter fram eller tonar ner i olika situationer. En individ kan också mer beständigt omformulera sin etnicitet under sin livstid. Ett tydligt exempel är adopterade som identifierar sig helt eller delvis med sin nya miljö, eller barn och vuxna som efter en flytt utomlands småningom börjar identifiera sig som medborgare av sitt nya land.

Mångkultur och identitet görs och möjliggörs i skolan

I skolan möter unga andra unga och vuxna, och konstruerar sin identitet i samspel med dem. Skolan är en av de viktigaste socialiseringsagenter som människor har att göra med, eftersom alla vistas där under en så stor del av sin uppväxt. Samtidigt är den en källa till social och kulturell förändring, eftersom den påverkar elevernas relationer till hela sin sociala omgivning, inklusive hemmet och samhället i stort.

Att konstruera sin identitet i den mångkulturella kontext som många skolor idag utgör, kan upplevas som en konfliktfylld och fragmenterande process. Men det kan också vara en positiv upplevelse där människor aktivt förhandlar om och artikulerar sin identitet i samtal med andra. För barn och ungdomar spelar det stor roll på vilket sätt föräldrar, lärare och andra rollmodeller talar om olika språk och kulturer med tanke på deras identitetskonstruktion. Von Brömssen (2006) lyfter fram hur varje möte mellan en lärare och en elev förminskar eller bekräftar elevens identitet. Därför kan också lärare i en enskild skolmiljö arbeta inkluderande, trots att ett samhälle i stort skulle fungera exkluderande. Det är viktigt att komma ihåg att också att välja att undvika att tala om vissa aspekter av barns bakgrund kan signalera att den delen av barnens identitet är oviktig eller i värsta fall något negativt. För en elev som är flerspråkig, eller flerkulturell, är det viktigt att få alla delar av sin identitet bekräftad för att kunna konstruera sin identitet på ett positivt sätt och bygga upp en stark självkänsla. Utan denna bekräftelse för självkänslan kan det också bli svårare för eleven att uppnå framgång i skolarbetet (se t.ex. Cummins 2001).

De facto tas minoritetslevers kulturella och språkliga bakgrund inte alltid till vara i skolan, och kan ibland till och med ses som problem. Lahdenperä (1997) föreslår att benämningen "elever med invandrarbakgrund" ersätts med "två- eller flerkulturella elever", vilket bättre skulle beskriva den kulturella rikedom hos eleverna samt deras behov av erkännande. Om man på riktigt ser på och arbetar med varje språk och kultur som en resurs ger det en helt annan utgångspunkt vad gäller till exempel minoritetsspråk. Då kan man höja språkens status, förbättra attityderna till deras talare och stärka talarnas egen självbild. Eleverna lär sig snabbt om närsamhället tillåter tal om etnicitet och språk, och vilken praxis som i så fall gäller. Till och med mer symboliska åtgärder som att skolans väggar fylls med hälsningsfraser på många olika språk eller att lärare talar om kunskaper i elevernas alla språk som någonting bra kan ha en positiv inverkan.

Däremot räcker det inte att lyfta fram kulturella skillnader bland eleverna som uppfattas som de mest intressanta t.ex. i form av inslag under mångkulturella temadagar. Unga ska inte heller påtvingas specifika etiketter eller egenskaper på grund av sin etniska bakgrund, egenskaper som de kanske inte alls omfattar. Dessutom får vi inte låta den delen av deras identitet bli det enda som representerar dem. Att t.ex. tala om grupp tillhörighet på många olika plan hjälper eleverna att få syn på att de alla hör till olika grupper, vissa gemensamma, andra individuella, och alla har en etnisk bakgrund, inte bara minoritetsleverna!

Tillskrivelsen av olika etniska och kulturella egenskaper bör alltså göras på elevernas villkor, så att de själva på individnivå kan vara med och bestämma *om* och *hur* de vill identifiera sig själva. Däremot ska alltid signalen från skolan och lärarna vara tydlig och synas konkret: mångfald på olika områden är en viktig och positiv del av skolgemenskapen. Att ha som utgångspunkt att betrakta, tala om och arbeta med olika språk och etnicitet som en naturlig del av skolans vardag ger nämligen minoritetsleverna verktyg för att vara med och utforma en mer inkluderande praxis på egna villkor. De vet att det är OK att synas om de vill. Barn och unga använder nämligen de verktyg de hittar i sin

sociala omgivning då de experimenterar fram sin personlighet. Om inte lärarna deltar aktivt i att ge dem verktyg för hur de kan förhålla sig till etnisk mångfald, kommer de unga i vilket fall som helst att utforma en sorts praxis för det på egen hand utgående från de signaler de uppfattar i sin omgivning.

Att det sedan kan bli fel ibland måste vi acceptera. Vi kan inte alltid veta på förhand hur en individ vid ett specifikt tillfälle skulle önska att bli bemött. Oftast är önskan formad av den omgivning man ditintills levt i, men med nya förhållanden eller upplevelser kan nya behov öppnas. Det är de förhållandena och upplevelserna som skolan kan vara med och skapa. Fast det blir klumpigt någon gång inser barn och unga snart att läraren har deras bästa för ögonen när man fortsätter att arbeta tillsammans. Om vi fortsätter att tala om saker kommer eventuella enstaka misstag att förbli just enstaka, medan den fortsatta dagliga verksamheten kommer i förgrunden och tar över. En daglig verksamhet där mångfald inte begränsas till enstaka tillfällen då det exotiska blir belyst och får synas.

Valda delar av denna text samt mer utförliga exempel, också på utvecklingsarbete i klass, kommer småningom att ingå i den bok som FLIS-projektet för tillfället håller på och skriver för utgivning på Liber hösten 2011.

Läsa vidare?

Von Brömssen, K. (2006). Identiteter i spel – den mångkulturella skolan och nya etniciteter. I: H. Lorentz & B. Bergstedt, *Interkulturella perspektiv: Pedagogik i mångkulturella lärandemiljöer* (s. 41-70). Lund: Studentlitteratur.

Cummins, J. (2001). *Negotiating Identities: Education for empowerment in a diverse society*. Los Angeles: California Association for Bilingual Education.

Lahdenperä, P. (1997). Lärarrollen i multietniska skolor och klassrum. *Didactica Minima*. Lärarhögskolan, Stockholm: HLS- Förlag, nr 43.

